Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite **Maa- ja metsätalousvaliokunnan pyyntö asiantuntijalausunnon toimittamisesta asiassa U 73/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista ehdotuksista**

Asia **MAASEUTUVIRASTON ASIANTUNTIJALAUSUNTO**

Maaseutuvirasto on vastaanottanut eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kutsun asiantuntijan kuulemisesta valiokunnassa ja pyynnön asiantuntijalausunnon antamisesta. Maaseutuvirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi viitteessä mainitussa asiassa ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa:

Maaseutuvirasto pitää yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen tärkeimpinä tavoitteina tukijärjestelmien yksinkertaistamista sekä viljelijän ja hallinnon hallinnollisen taakan vähentämistä.

Maaseutuvirasto pitää erittäin merkittävänä ehdotuksessa jäsenmaalle annettua mahdollisuutta luopua tukioikeuksista. Tukioikeuksien säilyttäminen edellyttäisi uuden Tukioikeusrekisterin rakentamista, jonka kustannukseksi on arvioitu noin 3,5 miljoonaa euroa. Tukioikeuksien käsittelyä ei ole sähköistetty, ja se aiheuttaa tällä hetkellä merkittävää hallinnollista taakkaa viljelijöille ja hallinnolle.

Uusi ehdotettu ehdollisuus on täydentävien ehtojen ja viherryttämistuen yhdistelmä, joka vielä lisää uusia sääntöjä näihin jo ennestään monimutkaisiin järjestelmiin. Ehdollisuuden vaatimuksia tulisi yksinkertaistaa ja antaa jäsenvaltiolle enemmän mahdollisuuksia päättää sille vaikuttavimmista ja sopivimmista kohdennetuista toimista. Liian yksityiskohtaiset vaatimukset aiheuttavat runsaasti byrokratiaa viljelijöille ja hallinnolle. Erityisesti välineen luominen kestävän ravinteiden käytön seurantaan (ns. ravinnetyökalu) ja sen ylläpitäminen sekä viljelykierron säännösten toimeenpano tulisivat aiheuttamaan huomattavia uusia kustannuksia hallinnolle.

Uusi jäsenvaltioille pakollinen I pilarin ilmasto- ja ympäristöjärjestelmä, ns. ekojärjestelmä, yhdessä II pilarin ympäristötoimenpiteiden kanssa muodostuisi haastavaksi. Ekojärjestelmä vesittäisi yksinkertaistamistavoitteita ja sen tulisikin olla jäsenvaltiolle vapaaehtoinen. Ympäristötoimenpiteiden monikerroksisuus monimutkaistaa järjestelmää ja on ristiriitainen yksinkertaistamistavoitteiden kanssa. Ympäristötavoitteet on kuitenkin saavutettavissa ehdollisuuden ja pilarin II toimenpiteiden kautta paikalliset olosuhteet huomioiden.

Monitorointi tulisi annetun ehdotuksen mukaan pakolliseksi osana yhdennettyä hallinto- ja valvontajärjestelmää. Monitorointijärjestelmän rakentaminen on toimeenpanon kannalta haas-

tavaa. Järjestelmän toimeenpanoon tulisi saada EU-säädöksiin siirtymäaikaa. Monitoroinnin kustannusvaikutuksia on liian aikaista arvioida, mutta selvää on, että järjestelmän rakentaminen aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Monitorointi tulee vaikuttamaan sekä tukihakuun että valvontaan liittyvään prosessiin. Monitorointi edellyttää käytännössä myös tuenhakijoiden sähköistä asiointia. Jos tukijärjestelmien tukiehdot säilyvät nykyisen kaltaisina, läheskään kaikki tukiehdot eivät ole monitoroitavissa. Useat ehdotetut ehdollisuuden vaatimukset eivät olisi myöskään monitoroitavissa. Tällaisten tukiehtojen toteuttaminen tulee edelleen tarkastaa erikseen tilavalvonnassa paikan päällä. Joka tapauksessa jatkossa tulee olemaan kaksi erilaista valvontajärjestelmää: kaikkiin hakemuksiin kohdistuva monitorointi ja perinteinen otantatiloihin kohdistuva tilavalvonta. Horisontaaliasetus edellyttää ehdollisuuteen 1 %:n tilavalvontaa. Myös eri tukijärjestelmissä on tehtävä edelleen tilavalvontaa (mm. eläintuet ja pinta-alaperusteiset tuet siltä osin kuin tukiehdot eivät ole monitoroitavissa), mutta valvontamäärät olisivat jäsenvaltion päätettävissä.

Jäsenvaltiolla olisi jatkossa enemmän valtaa tehokkaan valvonta- ja seuraamusjärjestelmän määrittämisessä, jota pidetään lähtökohtaisesti hyvänä asiana. Tehokkaan valvontajärjestelmän toimeenpano edellyttää kuitenkin yksinkertaisia tukijärjestelmiä ja selkeitä seuraamussäädöksiä kansallisella tasolla. Ehdollisuuden seuraamukset tulisi myös olla jäsenvaltion päätettävissä, koska ehdollisuuteen ehdotetut, nykyisten täydentävien ehtojen kaltaiset, prosenttiperusteiset seuraamukset eivät välttämättä aina ole oikeasuhteisia verrattuna tehtyyn havaintoon.

Kaikki käyttöön otettavat tukitoimenpiteet on rakennettava Maaseutuviraston tietojärjestelmiin ja niiden raportointi korostuu entisestään. Tietojärjestelmien ja toimeenpanon kannalta on erityisen tärkeää, että kansallisesti päätettävissä olevissa asioissa tehdään mahdollisimman yksinkertaisia ratkaisuja. Tukijärjestelmämuutokset ovat kokonaisuudessaan niin suuria, että tietojärjestelmämuutoksiin on varattava riittävästi aikaa ja resursseja.